

Motion - De allra största företagen bör vara vår gemensamma egendom

Vi delar helt programkommissionens uppfattning att en socialism för 2000-talet måste innefatta en mängd olika ägandeformer, från statligt till landstingsägt och kommunalt, men även kooperativ och givetvis också helt privata företag. Därutöver ser vi framför oss en viktig roll för folkrörelsesektorn och fackföreningsrörelsen i ekonomin.

75% av de registrerade företagen i Sverige har inga anställda, och många småföretag har några få anställda. Bara 0,1% av företagen i Sverige klassas som storföretag enligt definitionen 250 anställda eller fler. Givetvis finns det ingen enskild ägandeform eller sätt att styra företaget som passar alla dessa typer av företag. Dock tycker vi att det är otillräckligt att säga att "det behövs diverse olika ägandeformer".

Vi behöver, i grova drag, skapa större reda i vilken typ av företag som lämpar sig för vilken ägandeform och vilka styressätt som lämpar sig för olika typer av företag.

Som en del av den ökade tydligheten vill vi slå fast att de allra största företagen, som alltså utgör en liten bråkdel av det totala antalet företag, bör ägas av staten. Med några undantag är de allra största företagen listade på Stockholmsbörsen – förra året handlade det om 328 av totalt 900.000 registrerade företag i landet. Vi pratar alltså om en väldigt liten och tydligt avgränsad kategori av företag.

Ett viktigt argument för att storföretagen ska ägas gemensamt är att de har en oerhörd makt över ekonomin och samhällsutvecklingen. En forskningsrapport från miljöorganisationen CDP har visat att bara 100 företag har sått för 71 procent av utsläppen av växthusgaser på global nivå sedan 1988. Vi menar att en ekonomi som enbart utgår från högsta möjliga vinst på kortast tid är oförenlig med att lösa den klimatkras vi befinner oss i.

Effekterna av finanskrisen 2007-2009 i form av miljoner människor som blivit fråntagna sina hem eller blivit av med sina jobb är en annan illustration av vilken oerhörd makt som vilar i ett fåtal människors händer. I princip i vilken bransch man än tittar har ett eller som allra mest en handfull företag en monopolställning.

Vi menar att koncentrationen av makt och ägande i dagens samhälle inte bara är oförenlig med att lösa klimatfrågan, utan även med våra strävanden efter jämlikhet och verklig demokrati. Och vi instämmer helt i det som står i förslaget till nytt partiprogram om att de gemensamt ägda företagen bör föregå med gott exempel när det gäller löner, arbetsvillkor och inflytande för de anställda, liksom när det gäller att inkludera samhällsviktiga mål i ägardirektiven.

Men skulle då inte de allra största företagen kunna ägas av någon annan av staten? När det gäller ekonomin som helhet menar vi som sagt att en mängd olika ägandeformer och sätt att styra företagen behövs. Men när det gäller just de allra största företagen anser vi att de har en oerhörd makt över ekonomin och samhällsutvecklingen i sin helhet, och att de därför behövs som verktyg för att uppnå övergripande gemensamma mål som samhälle.

Låt säga att exempelvis en av de fyra storbankerna eller Wallenbergjätten Investor togs över och drevs helt och hållet av deras anställda som kooperativ. Skulle det vara rimligt? Vi är helt för en djupgående demokratisering av den offentliga sektorn som helhet, inklusive statliga

företag. Men just när det gäller de allra största företagen menar vi att de bör vara en gemensam angelägenhet för samhället som helhet.

Därför yrkar vi

att följande mening läggs till i stycket på s.11 rad 567, efter meningen som slutar med "...och välfärd.":

"En oerhörd makt är koncentrerad till några hundra av de allra största företagen. Den maktkoncentrationen är oförenlig med våra strävanden efter jämlikhet verklig demokrati. Därför anser vi att dessa företag bör vara vår gemensamma egendom, inte minst för att kunna fatta de beslut som är nödvändiga för att kunna genomföra den djupgående klimatomställning som behövs."